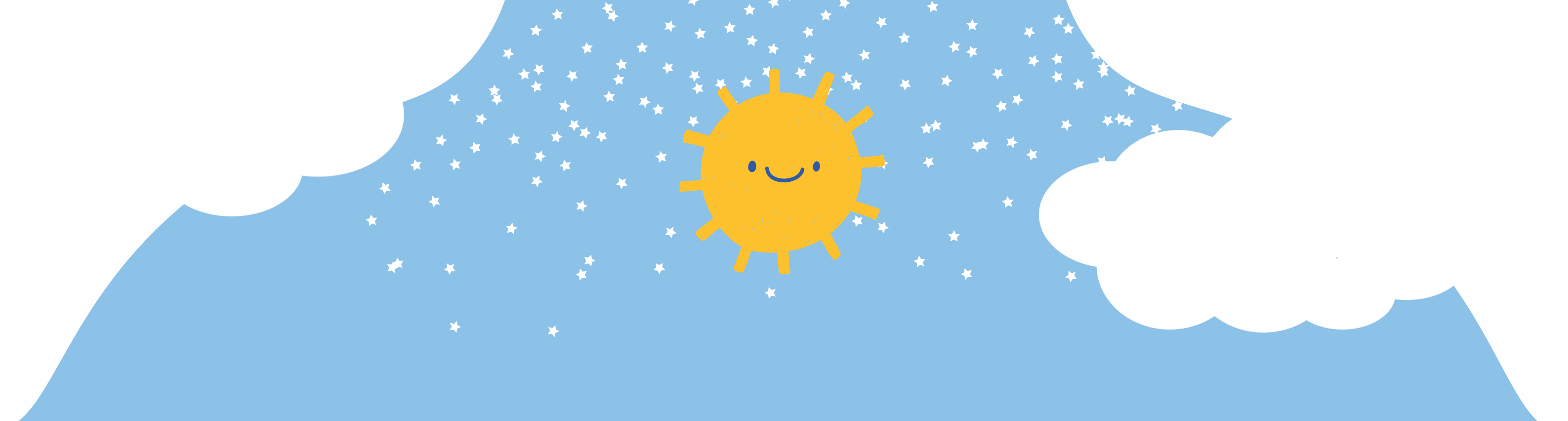

“การศึกษาทางเลือก กับอนาคตของเด็กไทย”

นางสาวอิสริยา สันติธรรม
นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการ

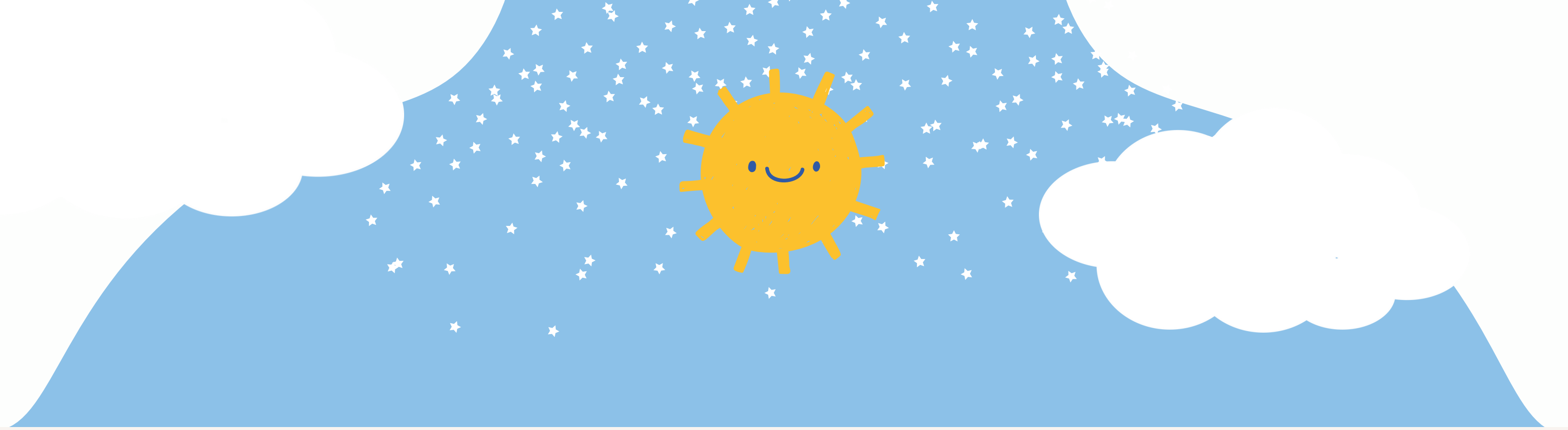

“การศึกษาทางเลือก กับอนาคตของเด็กไทย”

การศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ เพราะการศึกษาทำให้คนเจริญ
งอกงาม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อันจะนำไปสู่การเป็นสมาชิกที่ดี
ของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังจะเห็นได้ว่า ทุกประเทศในโลกต่างตระหนักถึง
ความสำคัญของการศึกษา โดยได้จัดการศึกษา ให้กับประชาชนในประเทศของตน สำหรับ
ประเทศไทย ได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้รัฐต้องจัดให้บุคคลมี
สิทธิและโอกาสเท่าเทียมกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี

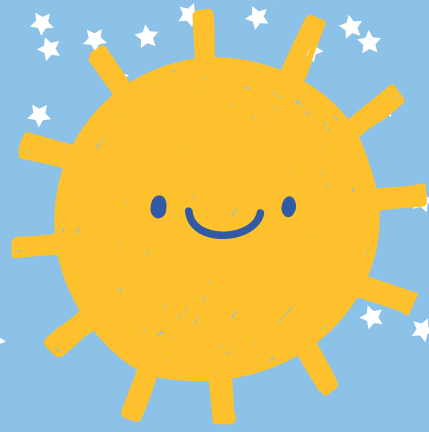
แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาก็ยังพบว่า มีเด็กจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้รับการศึกษาหรือต้องออก
จากโรงเรียนกลางคัน อันเนื่องมาจากสถาบันครอบครัวที่อ่อนแอ สงสารสังคม และเศรษฐกิจ
ในปัจจุบันที่ประชากรส่วนใหญ่ มีฐานะยากจน และการจัดการศึกษาที่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำตลอด
จนการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลาย และไม่ตอบโจทย์ความต้องการของเด็กที่มีศักยภาพ ความถนัด
หรือข้อจำกัดที่แตกต่างกัน เช่น เด็กยากจนที่จะต้องเรียนไปด้วยทำงานไปด้วย เด็กชาติพันธุ์ที่
ครอบครัวย้ายที่อยู่บ่อยหรือมีที่อยู่ห่างไกลจากโรงเรียน รวมถึงเด็กในกระบวนการยุติธรรม
ทั้งหมดนี้ ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กจำนวนมากต้องออกจากระบบการศึกษา ก่อให้เกิดการ
ภาคบังคับ ซึ่งเด็กเหล่านี้ย่อมถูกจำกัดโอกาสที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงการมีอาชีพ
และคุณภาพชีวิตที่ดี นั่นหมายความว่าประเทศไทยจะต้องสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกำลังสำคัญ
ของประเทศชาติไปอย่างน่าเสียดาย ยิ่งไปกว่านั้น เด็กเหล่านี้ ยังมีโอกาสที่จะก้าวพลาดเข้าสู่วังวน
ของการกระทำผิด อันจะนำไปสู่การเกิดปัญหาสังคมตามมา อีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหายาเสพติด
ปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น และปัญหาการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ
ครอบครัว สังคม รวมถึงเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศโดยรวมอีกด้วย

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงได้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความร่วมมือและนำเสนอนวัตกรรม เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ในหัวข้อ “ทางเลือกการศึกษาที่แท้จริงและตอบโจทย์ชีวิต ทางออกปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดนอกระบบ” เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2566 โดยได้นำเสนอว่า “การจัดการศึกษาทางเลือก” เป็นหนทางหนึ่งที่ช่วยทำให้เด็กเข้าถึงการศึกษาได้ตามความต้องการ เฉพาะของเด็กแต่ละคน เป็นทางออกสำหรับการแก้ปัญหาเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษา ให้มี โอกาสได้รับการศึกษาต่อไปอย่างเสมอภาค ซึ่งเป็นการช่วยลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ของเด็กได้ โดย “การจัดการศึกษาทางเลือก” เป็นรูปแบบการศึกษาที่มุ่งสนองความต้องการของ ผู้เรียนที่มีความแตกต่างและหลากหลายเป็นสำคัญ โดยให้ความสำคัญกับอายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ความถนัด ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียน รวมทั้งให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ชุมชน ภูมิปัญญา องค์ความรู้และศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ด้วย ซึ่งเป็นการให้โอกาสแก่ เด็กที่เสี่ยงจะไม่ประสบผลสำเร็จในระบบโรงเรียน (AT-RISK FOR SCHOOL FAILURE) และเด็กที่ เรียนรู้ได้ไม่เต็มที่ในระบบโรงเรียน ที่เป็นทางการ (EXPERIENCING DIFFICULTY IN TRADITIONAL SCHOOLS) ได้มีโอกาสเรียนตามศักยภาพของตนเองในรูปแบบการศึกษาทางเลือกนี้ด้วย [1]

ปัจจุบัน รัฐให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน มีการส่งเสริมสนับสนุนนวัตกรรมการจัดการศึกษาทางเลือกจากภาคสังคม กล่าวคือ ชุมชน ครอบครัว หรือภาคส่วนต่าง ๆ สามารถยื่นขอจัดการเรียนการสอนได้ โดยต้องผ่านการจดทะเบียนเพื่อขออนุญาตจัดการศึกษาทางเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในท้องถิ่น ตามระเบียบและคู่มือการขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมี พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 12 ให้การรับรองการจัดการศึกษาทางเลือกในไทย ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถออกแบบหลักสูตรและการประเมินผลแบบใหม่ที่หลากหลาย ที่เปิดโอกาสให้เด็กไทยทุกคนและทุกเชื้อชาติ สัญชาติที่อยู่ในประเทศไทย เข้าถึงการศึกษาทุกระดับและรูปแบบ โดยรัฐมีระบบฐานข้อมูลกลางของเด็กทุกคน ที่เชื่อมโยงกับการศึกษาที่หลากหลาย ทั้งในระบบ นอกกระบบ รวมถึงการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สามารถเทียบโอนหรือข้ามไปมาระหว่างระบบได้ ทำให้เด็กสามารถเลือกการศึกษาที่เหมาะสมกับตัวเองได้ [2] ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีเครือข่ายนักขับเคลื่อนนวัตกรรมการจัดการศึกษาทางเลือกจากภาคสังคม ที่ร่วมกันผลักดันนวัตกรรมการศึกษาทางเลือกให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและบริบทของพื้นที่ที่แตกต่างกัน เพื่อให้ทุกพื้นที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของเด็กได้มากยิ่งขึ้น ดังเช่น ตัวอย่างนวัตกรรมจากหน่วยจัดการเรียนรู้หลากหลายทางเลือก ที่ได้นำเสนอในเวทีแลกเปลี่ยนความร่วมมือและนำเสนอนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ดังต่อไปนี้

“นวัตกรรมโรงเรียนมือถือ เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา”

“นวัตกรรมโรงเรียนมือถือ เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา” โดยครูตุน พิมพ์ชนก จอมมงคล ศูนย์การเรียนรู้ชีวะเอฟ รูปแบบการเรียนที่นำโรงเรียนเข้ามาอยู่ในมือถือ ทำให้เด็กที่มีข้อจำกัดในการเรียนที่โรงเรียนได้เข้าถึงการศึกษาได้อย่างเสมอภาค มีสิทธิเลือกการศึกษาได้ด้วยตนเอง และสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งที่ผ่านมาศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้ ได้จัดการศึกษาให้กับเด็กนอกกระบบ และเด็กหลังปล่อยตัวจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยทุกขั้นตอนการเรียนรู้จะมีครูที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง นักจิตวิทยาอาสา เข้ามาดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด และมีการวัดและประเมินผลผ่านภูมิปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ผู้เรียนสามารถตรวจสอบผลการเรียน ได้ตลอดเวลา จุดเด่นของโรงเรียนมือถือ คือ การเทียบโอนประสบการณ์ชีวิต หรือเทียบโอนการฝึกอบรมของเด็กได้

ครูตุน พิมพ์ชนก จอมมงคล

ศูนย์การเรียนรู้ CYF

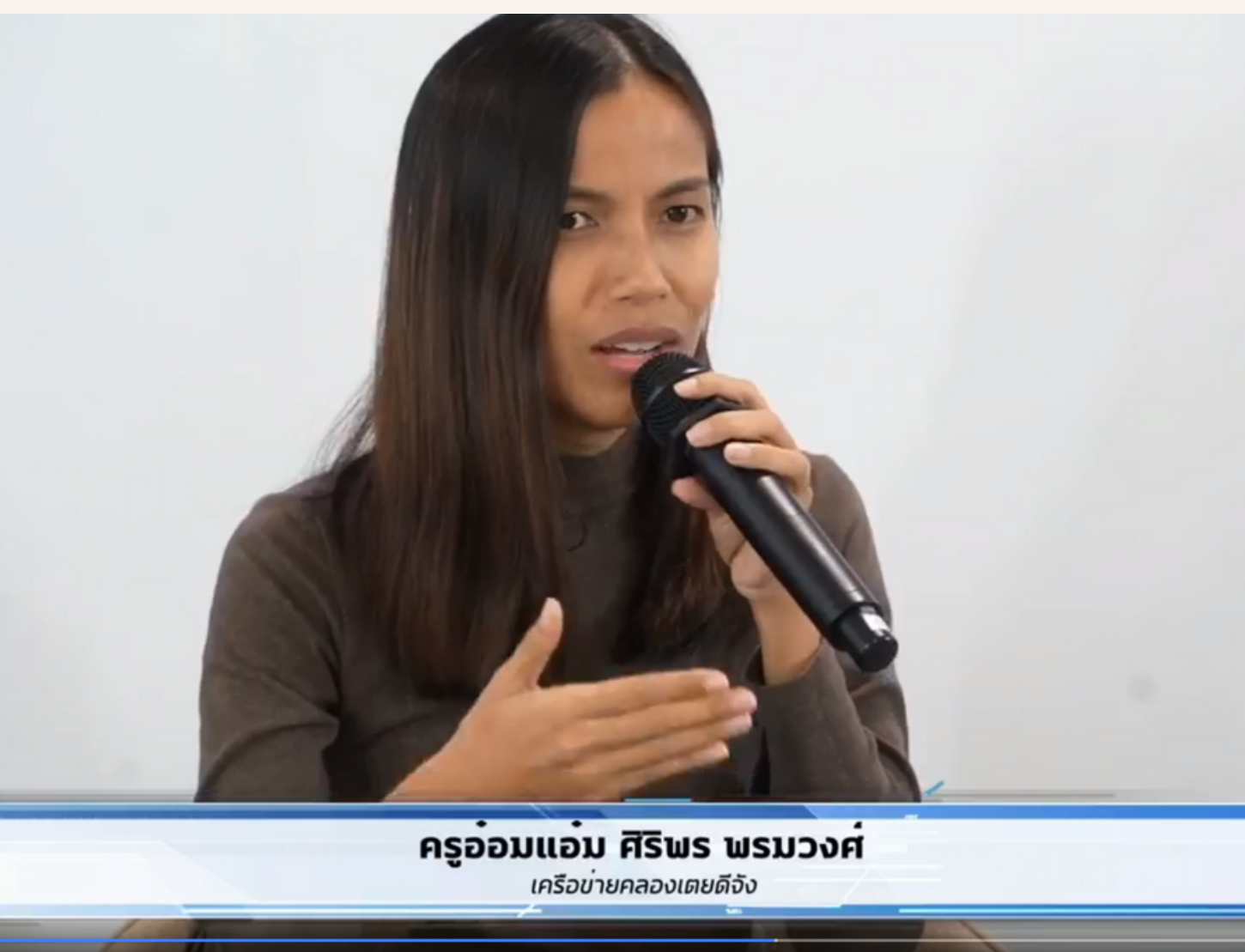
“นวัตกรรมศูนย์การเรียนรู้ของลูกหลาน แรงงานข้ามชาติและกลุ่มชาติพันธุ์”

“นวัตกรรมศูนย์การเรียนรู้ของลูกหลานแรงงานข้ามชาติและกลุ่มชาติพันธุ์” โดย อาจารย์วีระ อยู่รัมย์ ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ไร่ส้มวิทยา รูปแบบการเรียนรู้ผ่านการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมโครงงานเป็นฐาน (Projectbased Learning) เช่น วิชาปลูกผัก สามารถประยุกต์เข้ากับวิชาวิทยาศาสตร์ สังคม และระบบนิเวศได้ หรือชมรมอาหารและเครื่องดื่ม ให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องการประกอบอาหาร การจดสูตรอาหาร การคำนวณ ชั่ง ตวงวัตถุดิบ สิ่งสำคัญที่ศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้ยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติงานคือการเคารพสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน ทุกเชื้อชาติศาสนา อย่างเท่าเทียม และเสมอภาค และให้อิสระกับเด็กในการเลือกการศึกษาตามความสนใจและความถนัดของตนเองเป็นสำคัญ

อาจารย์วีระ อยู่รัมย์
ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ไร่ส้มวิทยา จ.เชียงใหม่

“นวัตกรรม **FREE FORM SCHOOL**”

ครูอ้อมแอม ศิริพร พรหมวงศ์
เครือข่ายคลองเตยดีจัง

“นวัตกรรม Free Form School โดย ครูอ้อมแอม-ศิริพร พรหมวงศ์ เครือข่ายคลองเตยดีจัง”รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นให้เด็กมีทักษะที่สามารถเอาตัวรอด และเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ หลักสูตรการเรียนมีทั้งในส่วนวิชาการ ที่ออกแบบการเรียนรู้ให้เด็กนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง เช่น การเรียนเรื่องแชร์ลูกโซ่ผ่านเรื่องเลขยกกำลัง เรียนเรื่องหอย ผ่านเรื่องความน่าจะเป็น นอกจากนี้ยังมีการเรียนแบบ Learn & Earn เป็นการเรียนรู้ที่เน้นสร้างแรงบันดาลใจ และมีรายได้ระหว่างเรียน เพื่อฝึกให้เด็กเป็นผู้ประกอบการ เช่น การใช้โปรแกรม Canva & Communication หลักสูตรการขายเสื้อผ้ามือสอง สิ่งสำคัญสำหรับการออกแบบการศึกษาให้กับเด็กที่มีความเปราะบางนั้น ต้องออกแบบเหมือนไม่ออกแบบ คือพร้อมจะปรับเปลี่ยนให้เป็นไปตามสภาพการณ์ปัญหา โดยเอาผู้เรียนเป็นตัวตั้ง

“นวัตกรรมศูนย์การเรียนรู้โดยองค์ชุมชน แห่งแรกของประเทศไทย”

“นวัตกรรมศูนย์การเรียนรู้โดยองค์ชุมชนแห่งแรกของประเทศไทย” โดย ผู้ใหญ่สมบูรณ์ ใจปึง ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนธรรมชาติ บ้านห้วยฟ่าน รูปแบบการศึกษาที่จัดให้กับเด็กในชุมชน ตามคำขวัญ “เกิด เรียนรู้ เติบโต อยู่ในบ้าน” หมู่บ้านห้วยฟ่านเป็นองค์ชุมชนแห่งแรกของประเทศไทยที่จดทะเบียน จัดการศึกษาให้กับลูกหลานของตนเอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 โดยความตั้งใจของคนในชุมชนที่ร่วมกันลงมือสร้างอาคารเรียนเอง ออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน เพื่อให้ลูกหลานได้เรียนในโรงเรียนของชุมชน ไม่ต้องเดินทางไกล โดยมีเยาวชนในหมู่บ้าน 2 คน ทำหน้าที่เป็นครู และผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา

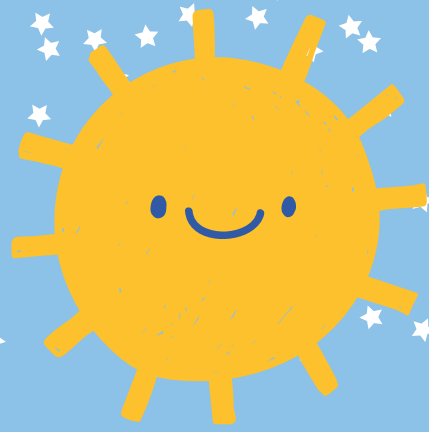
ผู้ใหญ่สมบูรณ์ ใจปึง
ผู้ใหญ่บ้านห้วยฟ่าน และผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนธรรมชาติ บ้านห้วยฟ่าน จ.น่าน

“นวัตกรรม 1 โรงเรียน 3 ระบบ”

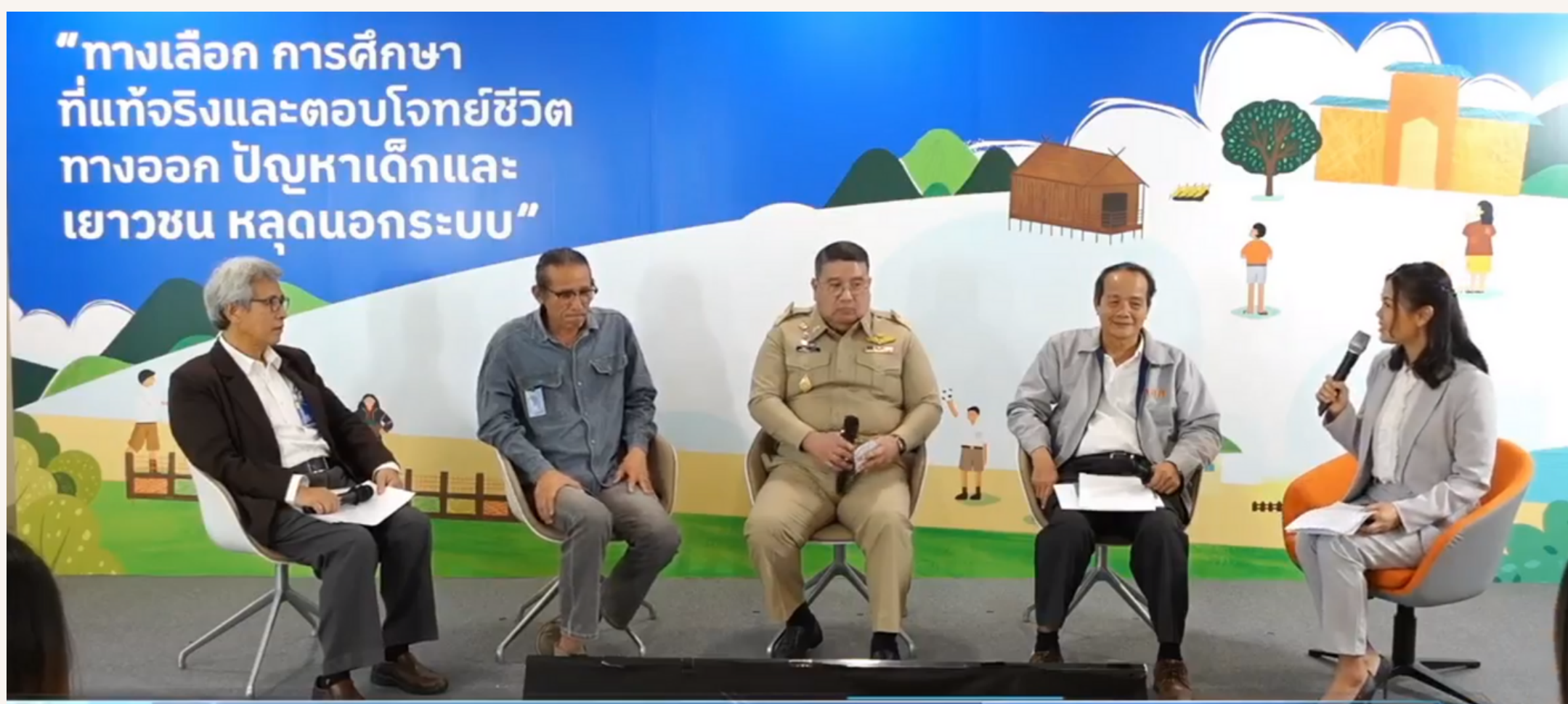
“นวัตกรรม 1 โรงเรียน 3 ระบบ” โดย ดร.นุชนาก สอนสง ผู้อำนวยการโรงเรียนนิวิฐราษฏร์อุปถัมภ์ จ.กาญจนบุรี รูปแบบการเรียนเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กตกหล่น ออกกลางคัน และกลุ่มเสี่ยงมีแนวคิดจัดการศึกษาโดยเน้นความเสมอภาค และมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยโรงเรียนจัดการศึกษาทั้ง 3 ระบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พร้อมทั้งมีการจัดสวัสดิการ ให้เด็กได้เข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เช่น ไม่เก็บค่าบำรุงการศึกษา สนับสนุนทุนการศึกษา และจัดรถรับส่งฟรีให้กับเด็กที่ไม่สามารถเดินทางมาโรงเรียนได้ เพื่อช่วยเหลือและป้องกันไม่ให้เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา

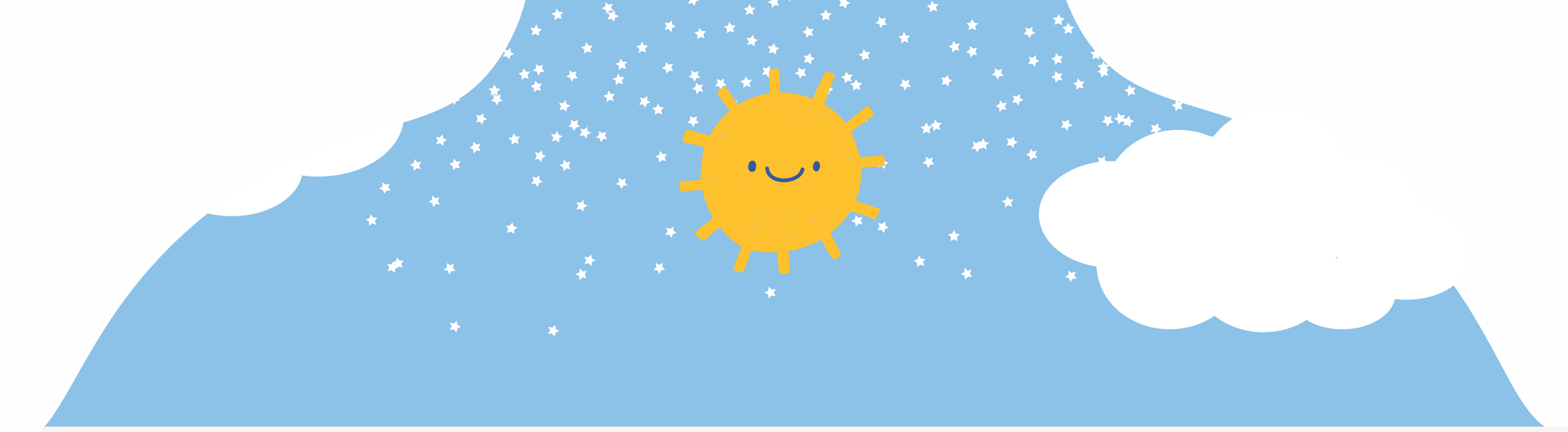
ดร.นุชนาก สอนสง
ผู้อำนวยการโรงเรียนนิวิฐราษฏร์อุปถัมภ์ อ.ท่ามะกา จ.กาญจนบุรี

ทั้งหมดนี้ เป็นเพียงตัวอย่างนวัตกรรมการจัดการศึกษาทางเลือกจากภาคสังคม ที่ได้ขับเคลื่อนนวัตกรรม การศึกษาทางเลือกที่มีรูปแบบที่ยืดหยุ่นให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และตอบโจทย์ผู้เรียนที่หลากหลาย ตั้งแต่เด็ก ยากจน เด็กชาติพันธุ์ เด็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร เด็กที่เสี่ยงจะไม่ประสบผลสำเร็จในระบบโรงเรียน เด็กที่เรียนรู้ได้ ไม่เต็มที่ในระบบโรงเรียนที่เป็นทางการ เด็กที่กระทำผิดกฎหมายทำให้ไม่สามารถเรียนได้อย่างต่อเนื่อง หรือแม้ กระทั่งเด็กที่อยู่ในระบบโรงเรียนแต่มีความต้องการเรียนในรูปแบบอื่นที่มีความสนใจและถนัดมากกว่า เพื่อให้เด็กทุก คนสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถ และเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเสมอภาค อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาทาง เลือก ยังพบปัญหาและข้อจำกัดบางประการที่ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้อย่าง เต็มที่และยั่งยืน เช่น ความยุ่งยากในขั้นตอนการจดทะเบียนเพื่อให้มีสิทธิจัดการศึกษาตามกฎหมาย การจัดการศึกษา มีต้นทุนทางทรัพยากรสูงทำให้ขาดแคลนงบประมาณในการจัดการ การขาดความเชื่อถือจากผู้เรียน ผู้ปกครอง สถานศึกษาในระบบ สถานประกอบการ และสังคมทั่วไป โดยไม่มั่นใจว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะมีคุณภาพทัดเทียม กับการศึกษาในระบบหรือไม่ รวมถึงปัญหาการขาดบุคลากรที่สืบทอดการดำเนินงาน หรือขาดการส่งต่อการดำเนินงาน จากรุ่นสู่รุ่น ทำให้การดำเนินงานต้องหยุดชะงักและไม่ต่อเนื่อง

สิ่งสำคัญที่ทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ และเกิดความต่อเนื่อง อย่างยั่งยืน คือ การเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย เนื่องจากกลไกเชิงนโยบายเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนานวัตกรรม ทางการศึกษา ส่งผลให้การศึกษากระแสหลักและการศึกษาทางเลือกสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ [3] เช่น การแก้ไข ระเบียบการจัดตั้งสถานศึกษาทางเลือก การสร้างมาตรฐานและดูแลกำกับการปฏิบัติงานให้รับประกันคุณภาพการ ศึกษาที่หลากหลายได้ การปรับเปลี่ยนระบบการประเมินวัดผล การปรับปรุงระบบงบประมาณอุดหนุนสถานศึกษา ทางเลือก โดยให้รัฐบาลสนับสนุนเงินทุน ทรัพยากร และสวัสดิการต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนการศึกษาทางเลือก เช่น เงินอุดหนุน รายหัว อาหารกลางวัน นม อุปกรณ์การเรียน ให้เท่าเทียมกับผู้เรียน การศึกษาในระบบ รวมถึงการ พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรครูที่จัดการศึกษาทางเลือกจากภาคสังคมให้ได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ที่เท่าเทียม กัน ตลอดจนการสร้างที่ยั่งยืนในการดำเนินการจัดการศึกษาทางเลือกให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดชะงัก ซึ่งการสร้าง ความยั่งยืนนั้นไม่สามารถสร้างได้คนเดียว แต่จะต้องเกิดจากการร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่มีส่วนช่วย พัฒนาให้สถาบันการศึกษาทางเลือกพัฒนา เติบโตยิ่งขึ้นไปเรื่อย ๆ และมีการประสานส่งต่อการดำเนินงานจากรุ่นสู่รุ่น

กสศ

ระบบการศึกษา ที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย

- ✓ มีทางเลือก อยู่ที่ไหนก็เรียนได้
- ✓ เหมาะกับความต้องการและบริบทชีวิต
- ✓ สร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียน เป็น Lifelong Learner

สลายความคิด “ใน/นอกระบบ”

- ✓ เน้นการเรียนรู้ของเด็กเยาวชน ภายใต้อาชีพเป็นมนุษย์ที่เติบโตได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

สิทธิขั้นพื้นฐาน

- ✓ ปัจจัย 4
- ✓ ความปลอดภัยในชีวิต
- ✓ สิทธิเด็ก
- ✓ สิทธิทางการศึกษา
- ✓ สิทธิทางสังคม

พื้นที่ปลอดภัย

- ✓ พื้นที่ที่ทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย สามารถเข้าถึงได้ เป็นตัวกลาง ที่ทำให้เด็กได้รับความช่วยเหลือ
- ✓ พื้นที่ที่เด็กรู้สึกไว้วางใจ เพราะผู้ใหญ่ไม่ตัดสิน

อาชีพที่สามารถ เลี้ยงดูตัวเองได้

ตัวตนที่แข็งแรง

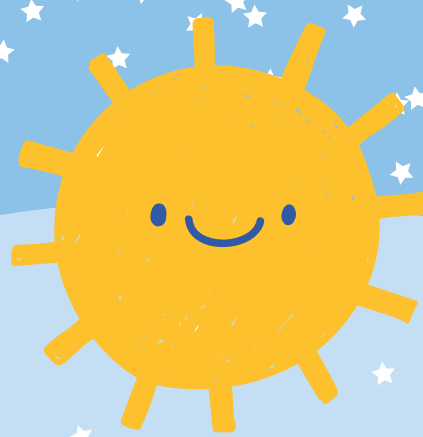
- ✓ ความรู้สึกมีคุณค่า
- ✓ ความมั่นใจ
- ✓ ความภาคภูมิใจในตนเอง

ครอบครัว ที่พร้อมโอบอุ้มดูแล

การที่ประเทศไทยจะขับเคลื่อนการศึกษาทางเลือกให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงนั้น โรงเรียน ชุมชน หรือ ครอบครัว สถาบันใดสถาบันหนึ่ง ไม่สามารถทำหน้าที่ให้การ ศึกษาแก่เด็กและเยาวชนได้อย่างสมบูรณ์ต้องอาศัยการ รวมพลังของทุกสถาบัน รวมทั้งกลุ่มองค์กรและเครือข่าย ต่าง ๆ ที่มีในชุมชน และในระดับประเทศ ที่จะต้องร่วมมือกัน ลดความยุ่งยาก ลดอุปสรรค และสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อร่วมมือกันจัดการศึกษา ที่โอบรับความหลากหลายหรือ ความต้องการเฉพาะของเด็กทุกคนได้ ภายใต้ปรัชญาการ เรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข เข้าใจธรรมชาติและตอบ สอนองความต้องการของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ด้วยการจัดการศึกษาทางเลือก ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน ดังที่กองทุนเพื่อความเสมอภาค ทางการศึกษา (กสศ.) กล่าวว่า “การจัดการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพและยั่งยืนที่สุด คือการจัดการเรียนรู้ที่ตอบ โจทย์ความต้องการเรียนรู้เฉพาะของบุคคลหรือชุมชน สร้างเสริมทักษะและองค์ความรู้ด้วยกลวิธีที่ “เหมาะสม” ที่สุด ไม่ใช่ “สะดวก” ที่สุด หรือ “เป็นที่นิยม” ที่สุด”[4]

การศึกษาทางเลือกจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็ก ทุกคนเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเสมอภาค ทำให้เด็กที่อยู่ใน ระบบการศึกษาเรียนได้ครบตรงตามหลักสูตร และแก้ไข ปัญหาเด็กหลุดออกจากระบบให้มีโอกาสกลับเข้าสู่ระบบการ ศึกษา และมีโอกาสที่จะมีอาชีพและอนาคตที่ดี ซึ่งเป็นการ ป้องกันโอกาสที่เด็กจะก้าวเข้าสู่วังวนของการกระทำผิด กฎหมาย อันจะนำไปสู่การป้องกันการเกิดปัญหาสังคม ในประเทศชาติโดยรวมอีกด้วย ดังนั้น อนาคตของเด็กไทย ส่วนหนึ่ง จึงฝากความหวังไว้กับ **“การศึกษาทางเลือก ที่เป็นทางเลือกอย่างแท้จริง**

เอกสารอ้างอิง

- [1] สมเกียรติ อินทสิงห์. (2559). การศึกษาทางเลือก: หลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่าง ระหว่างบุคคล. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร 9, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม): 1188.
- [2] THECITIZEN.PLUS Thai PBS. (2566). ฟังเสียงประเทศไทย : ทางเลือก การศึกษาไทย. สืบค้นจาก <https://thecitizen.plus/node/71793>.
- [3] สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2564). การศึกษา ทางเลือก: นวัตกรรมทางการศึกษา ที่ควรพัฒนาไม่น้อยกว่าการศึกษา ในระบบ. สืบค้นจาก <http://research.eef.or.th/alternative-school>.
- [4] ชลิตา หุบล้ำ. (2564). การศึกษาทางเลือกที่ไม่มีทางเลือก. สืบค้นจาก <https://www.eef.or.th/alternative-education>.

ชื่อเรื่อง	การศึกษาทางเลือกกับอนาคตของเด็กไทย
ชื่อผู้แต่ง	นางสาวอิสริยา สันติธรรม นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการ
ผู้พิจารณาบทความ (Peer Review)	1. นางสาวดารณี เกิดพิพัฒน์ พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ 2. นายปิยะ แสงระยับ นักสังคมสงเคราะห์ 3. นางสาวจิรนนท์ บานแย้ม นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ที่ปรึกษา	นางสาวโชติมา สุรฤทธิธรรม ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
วัน เดือน ปี ที่ส่งบทความ	18 พฤษภาคม 2566